

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. birželio 22 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė) ir Algirdo Taminsko, susipažinusi su 2023 m. birželio 14 d. paduotu atsakovo M. K. kasaciniu skundu dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. kovo 14 d. sprendimo peržiūrėjimo

nustatė:

Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. gruodžio 13 d. sprendimu panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 31 d. preliminarų sprendimą ir ieškinį atmetė.

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. kovo 14 d. sprendimu panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 13 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 31 d. preliminarų sprendimą, kuriuo ieškovei UAB „Scandagra“ iš atsakovo M. K. priteista 4781,99 Eur nuostolių ir palūkanų, 5 proc. metinių procesinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.

Kasaciniu skundu atsakovas M. K. prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. kovo 14 d. sprendimą ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 13 d. sprendimą.

Atsakovo kasacinis skundas grindžiamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliamų teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuoti pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuoti pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo atrankos kolegija 2023 m. gegužės 3 d. nutartimi DOK-2063 atsisakė priimti pirmą kartą paduotą 2023 m. balandžio 18 d. atsakovo M. K. kasacinį skundą dėl CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų nebuvimo.

Naujai antrą kartą paduotame atsakovo M. K. kasaciniame skunde, jį palyginus su ankstesniu kasaciniu skundu, keliama nauji klausimai ir pateikti nauji argumentai.

Atsakovo naujai paduotame kasaciniame skunde nurodomi tokie esminiai argumentai:

1. Apeliacinės instancijos teismas nesilaikė kasacinio teismo praktikos, kurioje konstatuota, kad žemės ūkio produkcijos gamintojų ir didmeninių pirkėjų (prekybos ir perdirbimo įmonių) padėtis rinkoje, be kita ko, yra nelygiavertė, o žemės ūkio gamintojai yra labiau pažeidžiami civilinės apyvartos dalyviai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-637/2013). Priešingai nurodytai kasacinio teismo praktikai, apeliacinės instancijos teismas ne atsakovo (ūkininko), o ieškovės (grūdų supirkimo įmonės) naudai aiškino sutarties 3.6 ir 3.10, 3.11 punkto sąlygas, pagal kurias ieškovė neturėjo atsakyti priimti grūdus, o turėjo juos priimti nustatyti jų kokybę, pasiūlyti atsakovui mažesnę kainą, ir tik nesusitarus su atsakovu gražinti jam grūdus. Apeliacinės instancijos teismas išimtinai ieškovės naudai aiškino sutarties 6.3 punkte nustatytas sutarties nutraukimo sąlygas, todėl padarė nepagrįstą išvadą, kad atsakovas pažeidė sutartį, o ieškovė teisėtai ją nutraukė ir įgijo teisę reikalauti nuostolių atlyginimo iš atsakovo. Sistemškai aiškinant sutarties 3.10-3.11 punktų nuostatas, net ir tuo atveju, jeigu atsakovo 2021 m. rugpjūčio 26 d. pristatyti 46 638 t kviečių neatitiko sutartyje numatytą kokybę reikalavimų, su kuo atsakovas kategoriškai nesutinka, ieškovė privalejo priimti grūdus, atlikti jų laboratorinį tyrimą ir nustatyti, kad grūdai neatitinka sutartyje numatytos kokybės, pasiūlyti atsakovui mažesnę grūdų supirkimo kainą. Apeliacinės instancijos teismas minėtų sutarties sąlygų ir su jomis susijusių bylos aplinkybių nenagrinėjo ir dėl jų nepasisakė, todėl nepagrįstai sprendė, kad ieškovė teisėtai atsisakė priimti grūdus.
2. Pagal Sutarties 6.3 punktą ieškovė prieš nutraukdama sutartį turėjo pareigą pareikšti pretenziją ir nustatyti 5 dienų terminą pažeidimui ištaisyti. Prievolės įvykdymo terminas buvo numatytas iki 2021 m. rugpjūčio 31 d. Ieškovė pretenziją pareikšė 2021 m. spalio 6 d., t. y. pasibaigus prievolės įvykdymo terminui. Ieškovės nustatytas 5 d. terminas trūkumams ištaisyti baigėsi 2022 m. spalio 14 d. Praėjus 1,5 mėnesio po prievolės įvykdymo termino pabaigos, atsakovas 2022 metų derliaus grūdus jau buvo realizavęs, todėl dėl per vėlai pareikštos ieškovės pretenzijos nebeturėjo realių galimybių ištaisyti trūkumų per ieškovės nurodytą terminą. Be to, atsakovas 2021 m. rugsėjo 3 d. pranešimu kreipėsi į ieškovę ir informavo, jog laiko 2021 m. sausio 13 d. grūdų pirkimo-pardavimo sutartį įvykdyti. Ieškovė per protingą terminą neatsakė į šį pareikšimą, todėl atsakovas pagrįstai tikėjosi, jog gncio dėl sutarties vykdymo nebeliko ir išpardavė visus grūdus. Todėl minėtų trūkumų nebuvo galima ištaisyti ne dėl atsakovo, o dėl ieškovės kaltės, kuri pasibaigus prievolės įvykdymo terminui daugiau nei mėnesį nereikšė pretenzijos ir laiku nenustatė papildomo termino trūkumams ištaisyti. Todėl apeliacinės instancijos teismas padarė nepagrįstą išvadą, kad ieškovė teisėtai nutraukė sutartį atsakovui neįvykdžius sutarties per papildomą terminą.

3. Grūdų pirkimo–pardavimo sutarties sąlygas reglamentavo Žemės ūkio ministro 2003 m. vasario 27 d. įsakymu „Dėl žemės ūkio produkcijos pirkimo – pardavimo sutarčių“ Nr. 3D-70 patvirtinta pavyzdinė grūdų pirkimo – pardavimo sutartis. Tačiau nuo 2015 m. sausio 1 d. pavyzdinė grūdų supirkimo sutartis neteko galios, nes buvo panaikinta Žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. 3D-875. Taigi, šiuo metu nebėra specialaus teisės normų akto, reglamentuojančio grūdų pirkimo–pardavimo teisinius santykius.
4. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė CK 6.246-6.249 straipsnių reglamentuojančių civilinę atsakomybę nuostatas, nes nenustatė visų civilinės atsakomybės sąlygų, nenagrinėjo ir nenustatė atsakovo kaltės bei priežastinio ryšio bei nukrypo nuo sutartinę civilinę atsakomybę aiškinančios kasacinio teismo praktikos, kad nuostoliai gali būti priteisti tik esant visom civilinės atsakomybės sąlygoms. Teismas ieškovei priteisė neįrodytų nuostolių atlyginimą, nors ieškovė nepateikė teismui įrodymų, kad rinkoje negalėjo įsigyti pašarinių grūdų, kad pasikeitė jų kaina bei kad po dviejų mėnesių galėjo įsigyti tik aukštesnės klasės grūdus. Teismas ydingai priteisė ieškovei kompensaciją ne už pašarinius grūdus, o už ieškovės didesnėmis kainomis įsigytus aukštesnės – I klasės grūdus, už kuriuos ieškovė mokėjo 91,42 Eur už toną daugiau, nei buvo susitarusi mokėti atsakovui už pašarinius grūdus.
5. Teismas pažeidė įrodymų vertinimą reglamentuojančias CPK 185 straipsnių nuostatas bei nukrypo nuo jas aiškinančios kasacinio teismo praktikos, nes visas aplinkybes ir įrodymus vertino išimtinai tik ieškovės naudai.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamo teismo sprendimo motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliamą tokių teisės klausimų, kurie atitiktų CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismas netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu CPK 346 straipsnio, 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti (CPK 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir gražinti jį padavusiam asmeniui.

Gražinti I. B. už M. K. sumokėtą 107 (vieną šimtą septynis) Eur žyminį mokestį 2023 m. birželio 14 d. AB „Swedbank“ mokėjimo nurodymu Nr. 574.

Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai Goda Ambrasaitė-Balynienė

Gražina Davidonienė

Algirdas Taminskas